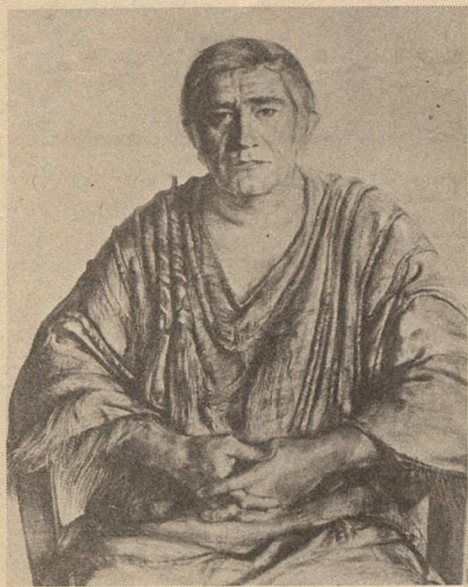

կերպ ոչ ազնված անարկա՛ն կամ բնորոշ, այլ ազնվի շատ նրանց պարտքով լույսը, եւ նորա՛յի քակտեցի տեսնել ու գնահատել նրա արժեւորը:

Ռուդոլֆ Խաչատրյանի ստեղծագործությունների վերջին անհատական ցուցահանդեսը Հայաստանի նկարչի տանը բացվում է այն աչք լույսի որոնումներով: Նկարչին առաջին անգամ իր դիմանկարների, դիմանկար կեմպոգիցիաների և նատյուրմորտների հետ ցուցադրել էր «Հայաստան» շաբթի քննադատները: Կեմ-իս-պան, կեմ-ի-ս-պան քննադատներն ասեցին, որ նրանք ասում է լույսը: Ծանրի ազդեցություն, աչքու ցուցահանդեսների ու դարպասների միջով հորդող աչք մերկ ու շլացուցիչ ճեղքված լույսը, չզիտես ինչու, մի քիչ թախծոտ է թվում: Նա, երևի, այն թախծոտ է, որ պարտքում է գտնվի ծուլ լույսը կեսօրին, երբ կարծես

չորս անգամ ենք այն ինչի համար աշխարհ ենք եկել, և Ռուդոլֆ Խաչատրյանն էլ, իմ տարափորությամբ, Լեոնարդո դա Վինչին դիտարկող որպես մի վառ փառա, դեպ նրա լույսն է գրեց: Կամ ազնվի ճիշտ կրկնի անկ՝ գնում էր, քանի նկարչի այս վերջին ցուցահանդեսում որոշակի միտում է նկատվում խրվելու կապը դասական արվեստի հաստատված պատկերացումների հետ և նկնց աչք առվեստի քանդակարտ հենքի վրա: ստեղծելու արդիական, մի անգամայն նոր, աշխարհա մարդու իրարաճկման որոտը բացահայտող նկարչություն: Առաջին ներքին աչք փորձն արվել է, իհարկե, քննադատներների մեջ, որտեղ աներկբաբերն էր հաշտ են գալիս նկարչի աչք միտումները: Նորի փորձերն ակնբախ են հան վերջին շրջանի դիմանկարներում, որտեղ պատկերվողի դասական դիրքերն արդեն փոխարինված են բնորոշ խառնվածքի ներքին հագեցանական բարդ խնդիրների վերլուծությամբ: Այսպես՝ արձակագիր Հրանտ Մարտիրոսյանի և նկարիչ Էդվարդ Խաչատրյանի դիմանկարներում առկա է առավել էքսպրեսիվ ներկայացումը կարվեստի շունչը:

Շուրջ երեք տասնամյակ է, ինչ Ռուդոլֆ Խաչատրյանն ամենից ազնվի մասնավորապես վաղեմի հայ կերպարվեստագետներից է: Նրա արվեստի մատչելիությունը ամենահասկալի կարծիքների տեղիք է տալիս՝ ինքնամոռաց թիպերից մինչև կարող ժխտում: Այնուամենայնիվ, հիսունն արդեն բողոքած նկարիչը չի է հավատում և վստահությամբ է նայում իր արվեստի ապագային:

Արվեստում Ռուդոլֆ Խաչատրյանի ստեղծած աշխարհը բնականորեն տարբեր է ինչից, բայց գեղեցիկի ու կատարելության նկատմամբ ծարավը, որ կա ամեն մի մարդու մեջ, ինչ մարմնեցնում է այդ աշխարհին և դարձնում նրա բնակիչը:

Իր միջավայրի արքան մանրամասն և աչքաբան քանատեղծակա՛ն դիմանկարի ստեղծումը, դրանով իսկ ժամանակի ավերիչ ուժից նրա գեղեցկության պահպանումը գրեթե բոլոր արվեստագետների առաջնային գործն է, և դա Ռուդոլֆ Խաչատրյանն իրականացնում է քարտեզագրում ու հրաշքոր ուժերի բացառիկ սևեռմամբ:

Խաչատրյան նկարչի տեսակն իսկապես եզակի երևույթ է հայ, և ինչու՞ միայն հայ, կերպարվեստի մեջ: Նա չունի իր նախորդը, չունի նաև հետնորդները: Նա իր արվեստի ստեղծողն է և միակ կատարողը: Գուցե դա նախ նրանից է, որ այն սիմֆոնիան, ինչ ստեղծել է նկարիչը, հրաշալի ու համոզիչ է

ԺԱՄԱՆԱԿՈՎ ԿՆՔՎԱԾ

Խորհրդածություններ ցուցահանդեսից հետո

Խաչատրյանի արվեստը

հնչում միայն վիրտուոզ կատարման դեպքում: Եվ իսկապես էլ, նրան նմանակողները մնում են բնության լոկ պահով բնորոշակությունը սահմանելով չհասնելով արվեստի հորաշին: Առաջին հարցերից թրվում է, թե Խաչատրյանը դուրս է ավանդական, ազգային կերպարվեստի սահմաններից, թե ուրիշ որևէ դպրոցի արվեստում չի տեղավորվում: Քանզի աշխարհի, մարդու նկատմամբ վերաբերմունքի, գեղեցիկի, բարու նրա պատկերացման մեջ, գեղագետի նրա խղճի ծալքերում երևալովում է հայ գեղագետն ու նկարիչը:

Խաչատրյան նկարիչը նույնքան եզակի է նաև իր ճակատագրով: Որքան տաղանդավոր, նույնքան էլ հաջողակ, նա երբեք չի զբաղվել ինքնահարկությամբ, ծամանալի չի վստեղ ավելորդ զբաղմունքների վրա, սիրահարված իր գործին՝ աշխատել է ու աշխատել: Եվ այսօր էլ պրոֆեսիոնալ նկարչի ամենօրյա տրեմբլը մոտավորապես հրաշալի արվեստանոցում (վերանվանվել էր Խաչատրյանի աշխատանոցները հիշեցնող), նրա կյանքը իր տանը կամ հյուրանոցներում լինի դա հայրենի երեվանում, թե ուրիշ մի տեղ (Փարիզ, Լոս Անջելես և այլն) նրան երբեք չի լքում իրեն նկարիչ զգալու կարողությունը, ինչ նա ամեն րոպե պատրաստ է ապա-

ցուցելու սովորական մատիտի և թղթի միջոցով:

...Առաջին հանդիպման Ռուդոլֆ Խաչատրյանի արվեստի հետ տեղի է ունեցել շատ վաղուց, մի քաղցիկի միջոցով, որը պատկերում էր նկարչի «Ուսանողին» աշխատանքը՝ 1959 թրվականի վիճակում արձանագրած բրոնզե մեդալի: Բրոնզե մեդալը պատկերում իմ մտքում կարևորել էր Խաչատրյան նկարչին, և ես, բնականաբար, փնտրում էի նրա ուրիշ ստեղծագործությունները ևս: Այսպես, մի մութ, անպարծառ առավոտ (լավ հիշում եմ, Հայաստանի պետական պատկերասրահի լույսերը վառ էին) դեմ առ դեմ հանդիպեցի նրա «Ամբոխները խելագարված» մեծաչիր գծանկարչական աշխատանքին, և չնայած այն ժամանակներում բնորոշված հերոսիկային, որ կար նկարի մեջ, այն ինձ հետաքրքիր թվաց, հստակապես կատարված իր թուփով:

Կերպարվեստում վաղահասակ լինելը հազվագյուտ բան է, առհասարակ վաղ տարիքում բուհվում ենք առավել հստակ ենք բնաստեղծներին, բայց երբ նկարչության մեջ, դեռ պատանական հասակում ուշագրավ լինելը գուցակցվում է վարպետ նկարչու ձևի հետ, այդ արդեն չի կարելի տեղավորել սովորական երևույթի ամսմաններում:

Եվ մեր իսկ կողմից աստվածատուր հրաշալի բառը (փոխարինված բնատուր բառով, որ դարձյալ նույն միտքն ու իմաստն է արտահայտում) լույսիկարելի է վերագրել Ռուդոլֆ Խաչատրյանին:

Այնուհանդերձ, ինչպես ամեն մի իսկական նկարչի, աչքապես էլ Ռուդոլֆ Խաչատրյանի կյանքում ամեն ինչ հարթ չի ընթացել, ինչպես կրող է թվալ կողքից: Արվեստում հեշտ չէ բազում գաշալկությունների մեջ սահմանափակել ինքը քեզ մի որոշակի տեսակի, ինքնարտահայտման մի ձևի մեջ: Եղավ մի շրջան, երբ Ռուդոլֆ Խաչատրյանը դեմքերին մասնակցում էր հիմնականում գեղանկարչական գործերով, որոնք հիշեցնում էին իր ուսուցչի՝ Նովակո Բոչարի արվեստը: Բայց օժտված լինելով լրջմիտ արվեստագետին հատուկ կերպին տեսողությամբ, նա հիշտ գնահատեց իր ստեղծագործության ողորվածությունը և վերադարձավ նրան, ինչով սկսել էր ընդմիջտ հրաժեշտ տալով գեղանկարչությանը, հետագայում աչք բարդ արվեստի խնդիրները համարակրեն տեղափոխելով և հաջողությամբ իրականացնելով գրաֆիկայի մեջ: Եվ երբ մի օր, իր արվեստանոցում, գրույցի մեջ, անկախելիորեն խոսակցական, թե սովորական մատիտով կամ սկսիլով ջանկարում է պատանի մի քանի տարեկանի արվեստը:

Այի մեջ, վերաձվում գտտ լույսի թրթռումների, ինչպես Խաչատրյանի բնագաղտերներում:

Ռուդոլֆ Խաչատրյանն, ինչպես առաջինը վերում, բեղմնավոր նկարչի է: Ես տեսել եմ նրա մի քանի անհատական ցուցահանդեսներ և գտտ առանձին ստեղծագործություններում միշտ առկա է դասական արվեստի իր ամենատարբեր փոխակերպումներով: Բայց դասականությունը որքան պատապարդող, նույնքան էլ անապահով անկուն է, եթե ներդաշնակության մեջ չես նրան հաստի քաղթագույն չափանիշների հետ: Ինչ խոսք, արվեստում դա դժվարին բոլի է, գուցե ամենադժվարը, երբ դիմում ես պատկերման այն լեզվին, որով այս աշխարհի մասին պատկեր են արվեստի տիտաններ Լեոնարդո դա Վինչին, Ալբրեխտ Դյուրերը, Ջոզեֆին և ուրիշներ: Արվեստի մեծերի տարածքը մտնելով Խաչատրյանի խիզախումն ինձ դուր է գալիս: Մինչ աշտո պահպանված նրա պատանական ինքնավստահությունն ու բնածին արտահայտման արդյունքում են այն, ինչ ուրիշ մեկի գուցե և չենարել, ինչպես հաճախ արվեստագետին չի մեղավոր իսկական տաղանդն ու ժողովրդագրությունը: Բայց դե սարկելու համար մեզ մի կանք է արվել, և սիրեն՝ թե չսիրեն, գնահատեն՝ թե ոչ, յուրաքանչեւ:

Վարդան ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ
Նկարիչ

Rudolf Khachatryan (1937–2007)

Rudolf Khachatryan Digital Archive · rudolfart.com

The Godson of Time

This file was downloaded from:

<https://rudolfart.com/publications/Pub-0154?lang=en>

Works by Rudolf Khachatryan © Heirs of Rudolf Khachatryan. Other texts, photographs and design © their respective authors. When using this material, please credit the source and link to the page above.

Рудольф Хачатрян (1937–2007)

Цифровой архив Рудольфа Хачатряна · rudolfart.com

Крестник времени

Файл скачан со страницы:

<https://rudolfart.com/publications/Pub-0154?lang=ru>

Произведения Рудольфа Хачатряна © наследники Рудольфа Хачатряна. Остальные тексты, фотографии и оформление © их авторы. При использовании материала укажите источник и ссылку на эту страницу.